

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Handbok

Rättsavdelning
Internationella enheten
Oktober 2007

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Rättskällor m.m.	5
1.1.1	Rättskällor	5
1.2	Huvuddrag	6
1.3	Begrepp	7
1.4	Direktkontakter	7
1.5	Lagens och förordningarnas tillämplighet	8
1.5.1	Överlämnande/utlämning från Sverige	8
	<i>EU-länder utom Norden</i>	8
	<i>EU-länder inom Norden</i>	8
1.5.2	Överlämnande/utlämning till Sverige	8
	<i>EU-länder utom Norden</i>	8
	<i>EU-länder inom Norden</i>	9
1.5.3	Medlemsländernas genomförande av rambeslutet om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder.....	9
2	Överlämnande från Sverige	10
2.1	Det inledande skedet	10
2.1.1	En person grips p.g.a. en efterlysning i SIS.....	10
2.1.2	En arresteringsorder inkommer direkt till svensk åklagare.....	11
2.2	Utredningen	11
2.2.1	Allmänt	11
2.2.2	Sekretess och stängda dörrar	11
2.2.3	Tidsfrister	11
2.2.4	Förutsättningar för överlämnande	12
	<i>Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna</i>	13
2.2.5	Samtycke och medgivande om avstående från specialitetsprincipen	13
2.2.6	Svenska medborgare	14
	<i>Överlämnande för lagföring</i>	14
	<i>Överlämnande för straffverkställighet</i>	15
	<i>Preskription</i>	15
2.2.7	Unga lagöverträdare.....	15
2.2.8	Utevarodom.....	16
2.2.9	Personella tvångsmedel	16
	<i>Förutsättningar för anhållande</i>	16
	<i>Reseförbud, anmälningsskyldighet och övervakning</i>	16
	<i>Restriktioner</i>	17
	<i>Gripande och häktning</i>	17
	<i>Omprövning</i>	17
	<i>Överklagande</i>	17
	<i>Upphävande av frihetsberövande</i>	18
	<i>Anhållande i frånvaro och personell husrannsakan</i>	18
	<i>Tvångsmedlet vid rättens beslut och tiden därefter</i>	18

	<i>Beslut om personella tvångsmedel efter rättens beslut om överlämnande</i>	18
2.2.10	Reella tvångsmedel (prop.2003/04:7 sid 121 och 189)....	18
	<i>Allmänt</i>	18
	<i>Ansökan om beslag (4 kap 7 § första stycket)</i>	19
	<i>Beslag på eget initiativ (4 kap 7 § andra stycket)</i>	19
	<i>Husrannsakan</i>	19
2.3	Tingsrättens prövning av om överlämnande skall ske.....	20
2.3.1	Allmänt.....	20
2.3.2	Förhandling.....	20
2.3.3	Tidsfrister.....	20
2.3.4	Överklagande.....	21
2.3.5	En ny arresteringsorder inkommer från samma land när frågan redan prövats av tingsrätt eller hovrätt.....	21
2.3.6	Arresteringsordern återkallas sedan beslut om överlämnande fattats.....	21
2.4	Ett beslut om överlämnande verkställs.....	22
2.4.1	Allmänt.....	22
2.4.2	Åklagaren beslutar att verkställighet skall ske vid en senare tidpunkt.....	22
2.4.3	Rätten beslutar att verkställighet skall ske vid ett senare tillfälle.....	22
2.4.4	Upphävande av ett beslut om överlämnande p.g.a. föruttna tidsfrister.....	23
2.5	Underrättelser.....	24
3	Överlämnande till Sverige.....	24
3.1	Utfärdande av en arresteringsorder.....	24
3.1.1	Allmänt.....	24
3.1.2	Proportionalitetsprincipen.....	25
3.1.3	Återkallelse av arresteringsordern.....	25
3.2	Översändande av en arresteringsorder.....	26
3.3	Den eftersökte anträffas i ett annat EU-land.....	26
3.4	Överlämnandet.....	27
3.5	Specialitetsprincipen.....	27
3.5.1	Specialitetsprincipens innebörd och reglering.....	27
3.5.2	Förverkande av villkorligt medgiven frihet.....	27
3.5.3	Tillstånd till utvidgat överlämnande.....	27
3.6	Överförande av straffverkställighet.....	27
3.7	Tillgodoräknande av frihetsberövande.....	28
	Bilaga 1 Checklista - åklagarens uppgifter.....	29
	Bilaga 2 Blankett samtycke och medgivande enligt 4 kap. 9 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (Sv/Eng).....	31
	Bilaga 2a Begäran om att verkställighet av en efter överlämnandet ådömd frihetsberövande påföljd skall ske i Sverige enligt 3 kap. 2 § lagen	

(2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	32
Bilaga 2b Underrättelse om beslut enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	33
Bilaga 2c Begäran om verkställighet i Sverige av en frihetsberövande påföljd enligt 2 kap. 6 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	34
Bilaga 3 Framställan till rätten	35
Bilaga 4 Checklista - framställan till rätten.....	36
Bilaga 5 Mall för underrättelse till den utfärdande staten.....	38
Bilaga 6 Checklista - Underrättelser vid överlämnande från Sverige.....	41
Bilaga 7 Europeisk arresteringsorder - exempel.....	44
Bilaga 8 Schema - överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	45
Bilaga 9 Schema - inkommande europeisk arresteringsorder.....	46
Bilaga 10 Schema - utgående europeisk arresteringsorder för överlämnande till Sverige.....	48
Bilaga 11 Internationell efterlysning (RPS-blankett)	50
Bilaga 12 Beslut om tvångsmedel m.m.....	51
Bilaga 13 Häktningframställning.....	52

(Bilaga 2, 2a – 2c, 3, 7, 11, 12 och 13 uteslutna här)

Revidering av handboken

Handboken utkom i december 2003 och har därefter uppdaterats i oktober 2004. I den uppdaterade handboken oktober 2007 har omfattande ändringar och tillägg gjorts.

Inledning

1.1 Rättskällor m.m.

Den 1 januari 2004 trädde ett nytt system för utlämning mellan medlemsstaterna i EU i kraft; överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Den europeiska arresteringsordern bygger på ett EU- rambeslut¹. En arresteringsorder är enligt definitionen i rambeslutet ett rättsligt avgörande utfärdat av en rättslig myndighet som innebär en begäran om att en person ska gripas och överlämnas för lagföring eller verkställighet.

De svenska reglerna för arresteringsordern finns i huvudsak i

- lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (arresteringsorderlagen)
- förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (från-förordningen).
- förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (till-förordningen).

Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Detta innebär i korthet att ett beslut som fattas i ett land (den utfärdande staten) ska erkännas och verkställas i ett annat land (den verkställande staten). Principen bygger på att staterna har ömsesidigt förtroende för varandra och inte ifrågasätter varandras rättsystem. I sin mest renodlade form innebär principen att den verkställande staten inte ska eller ens får göra någon prövning av om ett beslut ska verkställas eller inte. Rambeslutet om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder innehåller dock ett antal obligatoriska och fakultativa grunder för att vägra överlämnande. Som framgår av den fortsatta redogörelsen innebär ändå principen att utrymmet för avslag är betydligt mindre än inom det traditionella utlämningssystemet.

1.1.1 Rättskällor

- Rådets rambeslut den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2002/584/RIF) (finns intagen som bilaga 1 till prop. 2003/04:7)
- Sveriges förklaringar till rambeslutet
- Proposition 2003/04:7 om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder
- Proposition 2005/06:137 (ändring i 4 kap. 2 § arresteringsorderlagen)
- Justitieutskottets betänkande 2003/04:JuU8, rskr. 2003/04:107
- Lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (arresteringsorderlagen)

¹ Rådets rambeslut den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2002/584/RIF)

- Förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (från-förordningen)
- Förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (till-förordningen)
- Åklagarmyndighetens föreskrifter om internationellt samarbete (ÅFS 2007:12), 4 kap. Utlämning och överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Den utfärdade lagen överensstämmer inte helt med förslagen i propositionen (prop. 2003/04:7). Riksdagen beslutade andra övergångsbestämmelser till den nya lagen och till ändringarna i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen). Riksdagen beslutade också en annan lydelse av husrannsakansregleringen i 4 kap. 7 § tredje stycket (Justitieutskottets betänkande 2003/04:JuU8 s.15-16, 20-23 och bilaga 3).

Den 1 juli 2006 trädde en ändring i 4 kap. 2 § arresteringsorderlagen i kraft. Lagändringen klargör att lagen är tillämplig oavsett en internationell efterlysning gjorts i Schengen Information System (SIS) eller i ett annat system för eftersökning av personer och som gäller utlämning eller överlämnande (i praktiken Interpol) och dessutom oavsett när efterlysningen gjorts (SFS 2006:348, prop.2005/06:137).

1.2 Huvuddrag

Följande kan sägas särskilt utmärka överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder.

- En arresteringsorder eller häktningsbeslut/dom som ligger till grund för arresteringsordern får inte ifrågasättas. Ingen bedömning får göras av om beslutet eller domen är uppenbart oriktigt.
- Överlämnande ska i princip ske. Det enda som kan hindra ett överlämnande är någon av vägransgrunderna i kapitel 2 i arresteringsorderlagen och ev. grundlagarna (se prop. 2003/04:7 sid. 70 ff).
- Häktningsbeslut eller dom behöver inte företes. Arresteringsordern räcker.
- Tingsrätten beslutar om överlämnande. Beslutet är överklagbart till hovrätten och Högsta domstolen.
- Åklagaren har en central roll. Åklagaren utreder ett ärende från början utan vare sig Justitiedepartementet eller riksåklagarens medverkan. Åklagaren sköter kontakterna med den utfärdande statens myndighet från det att ärendet aktualiseras i Sverige till dess att överlämnandet verkställts (och även därefter om det kommer in en framställning om tillstånd att lagföra för nya brott).
- Ett tidskrav gäller för handläggningen. Huvudregel är att tingsrätten ska fatta beslut senast 30 dagar från gripandet eller, vid samtycke, 10 dagar från det att samtycket gavs. Rambeslutet anger att det slutgiltiga beslutet ska fattas inom 60 dagar från gripandet. Fristen får förlängas med ytterligare 30 dagar (art.17 i rambeslutet).
- Den utfärdande statens lagstiftning är styrande för om brottet är sådant att överlämnande ska ske. Den utfärdande staten avgör om brottet är ett

s.k. listbrott (se nedan 2.2.4). Att brottet klassificerats som listbrott innebär att den verkställande staten i princip inte kan vägra att överlämna under återopande att gärningen inte utgör brott i den verkställande staten (inget krav på dubbel straffbarhet).

- Överlämnade kan inte vägras p.g.a. humanitära skäl. Vid allvarliga humanitära skäl kan verkställigheten av ett överlämnande dock skjutas upp (tillfälligt verkställighetshinder).
- Lagföring i Sverige avseende den brottslighet som arresteringsordern avser utgör hinder för överlämnande

1.3 Begrepp

Arresteringsorder - Med en arresteringsorder avses ett rättsligt avgörande, utfärdat av en rättslig myndighet i en medlemsstat i Europeiska unionen, som innebär en begäran om att en rättslig myndighet i en annan sådan stat ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Utfärdande rättslig myndighet - Den utfärdande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den utfärdande medlemsstaten som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.

Verkställande rättslig myndighet - Den verkställande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den verkställande medlemsstaten som är behörig att verkställa den europeiska arresteringsordern enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning.

Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om den, enligt sin nationella lagstiftning, behöriga rättsliga myndigheten. Sverige har i sin förklaring till rådet angett svensk åklagare som utfärdande rättslig myndighet beträffande en europeisk arresteringsorder för lagföring och Rikspolisstyrelsen som utfärdande rättslig myndighet beträffande en europeisk arresteringsorder för verkställighet av straff eller annan frihetsberövande påföljd, samt åklagare och allmänna domstolar som verkställande rättsliga myndigheter. Av förklaringen framgår vidare ansvars- och arbetsfördelningen mellan åklagare och allmän domstol.

Ansvarig myndighet – Kriminalvårdstyrelsen, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen

1.4 Direktkontakter

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna utgår från att kontakter ska ske direkt mellan utfärdande och verkställande myndigheter. Vid behov kan och bör det Europeiska rättsliga nätverket (EJN) användas, exempelvis för att ta reda på vart en arresteringsorder ska skickas eller vid språksvårigheter (jfr artikel 10.1 och 10.2 i rambeslutet). En förteckning över kontaktpunkterna i EJN finns på RÅNET

under Brott & Straff/Internationellt samarbete/Europeiska Rättsliga Nätverket – EJN.

Se även EAW-Atlas som finns på EJN:s hemsida. I EAW-Atlas kan bl.a. adress m.m. till verkställande myndighet sökas. EAW-Atlas kan nås via Rånet eller genom att klicka på följande länk (håll ner ctrl-tangenten samtidigt som du klickar på länken)

http://www.ejn-crimjust.europa.eu/eaw_atlas.aspx

1.5 Lagens och förordningarnas tillämplighet

1.5.1 Överlämnande/utlämning från Sverige

EU-länder utom Norden

Arresteringsorderlagen gäller i förhållande till samtliga EU:s medlemsländer. Lagens övergångsbestämmelser torde knappast vara aktuella att tillämpa längre. Vid tveksamheter kan rättsavdelningen kontaktas.

Enligt 4 kap. 2 § andra stycket arresteringsorderlagen skall en efterlysning som är registrerad i SIS eller i ett annat system för eftersökning av personer och som gäller utlämning eller överlämnande till en medlemsstat i Europeiska unionen jämföras med en arresteringsorder i avvaktan på att en sådan översänds. Med "annat system för eftersökning etc." avses i praktiken Interpol. Detta innebär att arresteringsorderlagen ska tillämpas även om det efterlysande EU-landet ännu inte utfärdat en europeisk arresteringsorder när personen grips. Detta inträffar emellanåt beträffande efterlysningar som gjorts innan den europeiska arresteringsordern trädde i kraft och som därefter heller inte har uppdaterats genom att en arresteringsorder utfärdats. Det kan eventuellt även förekomma att ett annat EU-land tillämpar den principen att en europeisk arresteringsorder utfärdas först när den i SIS och Interpol efterlysta personen påträffas.

EU-länder inom Norden

Om en person grips i Sverige med anledning av en efterlysning i SIS, eller en arresteringsorder skickats direkt hit från Danmark eller Finland, kommer ärendet alltid att starta i arresteringsorderlagen. Om den utfärdande myndigheten i Danmark eller Finland begär att ärendet istället ska handläggas enligt den nordiska utlämningslagen får den svenska åklagaren besluta om det, var efter ärendet helt följer den nordiska lagstiftningen (4 kap. 4 §).

Om en framställning om utlämning inkommer till Sverige direkt från Danmark eller Finland tillämpas den nordiska utlämningslagen redan från början. Någon motsvarande möjlighet att "byta" till arresteringsorderlagen finns inte.

1.5.2 Överlämnande/utlämning till Sverige

EU-länder utom Norden

Frankrike, Italien och Österrike har angett att de som verkställande stat kommer att tillämpa utlämningssystemet för brott som begåtts före ett visst

datum (se artikel 32 i rambeslutet). För Frankrike gäller den 1 november 1993 och för Italien och Österrike den 7 augusti 2002. I dessa fall ska förordningen (1982:306) med vissa bestämmelser om utlämning för brott (utlämningsförordningen) tillämpas istället för förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (till-förordningen). Om den verkställande staten godtar en arresteringsorder som en framställning om utlämning behöver någon sådan framställning inte göras (10 § till-förordningen).

EU-länder inom Norden

Danmark och Finland kan komma att bestämma att det nordiska utlämnings-systemet ska tillämpas i ett ärende om överlämnande till Sverige.

Danmark kommer i regel att fortsätta att tillämpa det nordiska utlämnings-systemet. I den mån reglerna om den europeiska arresteringsordern går längre kan denna dock komma att tillämpas i förhållande till Sverige (och Finland). I praktiken gäller det ärenden om utlämning/överlämnande av danska medborgare eller för politiska brott. Om det i det konkreta fallet är möjligt att utlämna enligt den nordiska ordningen kommer den att tillämpas.

Finland har valt en liknande ordning som i Danmark. Det är först om det visar sig att det inte är möjligt att utlämna enligt den nordiska utlämningsordningen som ärendet ska prövas enligt reglerna om den europeiska arresteringsordern.

Liksom är förhållandet utom Norden behöver någon framställning om utlämning inte göras om den behöriga myndigheten i Danmark eller Finland godtar en arresteringsorder som en framställning om utlämning (10 § till-förordningen).

Norge och Island tillämpar tills vidare den nordiska utlämningsregleringen

1.5.3 Medlemsländernas genomförande av rambeslutet om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Samtliga 27 medlemsländer har tillträtt rambeslutet och tillämpar således systemet med överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Information om när respektive land började tillämpa arresteringsordern finns på de internationella sidorna på RÅNET.

Information om vad som gäller för den europeiska arresteringsordern i de andra medlemsländerna finns på EU:s rådssekretariats hemsida. Hemsidan kan nås via Rånet eller genom att klicka på följande länk (håll ner ctrl-tangenten samtidigt som du klickar på länken)

http://www.consilium.europa.eu/cms3_Applications/applications/PolJu/details.asp?lang=EN&cmsid=545&id=66

Överlämnande från Sverige

1.6 Det inledande skedet

1.6.1 En person grips p.g.a. en efterlysning i SIS

Arresteringsordern kan registreras i Schengen Information System (SIS) och Interpol som en internationell efterlysning eller skickas direkt till behörig åklagare (4 kap. 1 §). Ett ärende om överlämnande från Sverige handläggs som regel vid en internationell åklagarkammare. Om arresteringsordern avser brott inom Ekobrottsmyndighetens respektive någon av de nationella åklagarkamrarnas ansvarsområden, handläggs ärendet där (4 kap. 2 § ÅFS 2007:12).

Arresteringsordern ska vara skriven på svenska, danska, norska eller engelska eller vara åtföljd av en översättning till något av dessa språk (4 kap. 2 § första stycket). Arresteringsordern utgör en begäran om att en person ska gripas och överlämnas och de uppgifter som finns i arresteringsordern är i princip det material som kommer att ligga till grund för överlämnandet. Arresteringsordern ska alltså inte kompletteras med någon ytterligare begäran. En annan sak är att kompletterande uppgifter kan behövas från den utfärdande myndigheten.

En arresteringsorder ska enligt 1 kap. 4 § innehålla uppgifter om,

1. den eftersöktes identitet och nationalitet
2. namn, adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den utfärdande myndigheten
3. en verkställbar dom, ett häktningsbeslut eller ett motsvarande verkställbart beslut
4. den brottsliga gärningen, med angivande av tid och plats för gärningen, en beskrivning av omständigheterna kring gärningen, samt den eftersöktes delaktighet i gärningen
5. brottsrubricering, samt om gärningen är sådan som anges i bilaga till denna lag
6. straffskalan för gärningen eller, om arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd, den påföljd som har dömts ut, och
7. om möjligt andra rättsliga konsekvenser av gärningen.

Om en person som är eftersökt i SIS eller Interpol grips i Sverige tar den gripande polisen (eller tjänsteman vid tullen eller kustbevakningen) omedelbart kontakt med Enheten för internationellt polissamarbete (IPO) vid Rikspolisstyrelsen. IPO skickar omedelbart över de uppgifter om arresteringsordern som finns hos IPO till den gripande polisen (A- och M-formulären vad avser SIS). Vid gripandet har polisen i normalfallet endast uppgift om att personen ska gripas som efterlyst för utlämning/överlämnande. Uppgifterna i SIS och Interpol finns normalt på engelska, ibland endast franska. I det senare fallet kan IPO bistå med en snabböversättning. IPO sänder omedelbart ett meddelande till den utfärdande staten (i SIS sker detta i ett s.k. G-formulär) om att personen gripits och begär att den utfärdande myndigheten ska komma in med en översatt arresteringsorder. Sverige har i sin förklaring till rådet angett att detta bör ske inom någon eller några dagar.

Den eftersökte hörs av polisen (motsvarande förhör enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken) varefter åklagare kontaktas för beslut om den eftersökte ska anhållas eller släppas. Samtidigt påbörjas utredningen om förutsättningarna för ett överlämnande (4 kap. 3 § första stycket). Om den gripne anhålls måste åklagaren på vanligt sätt senast på tredje dagen kl.12.00 efter anhållandet ge in en häktningsframställning till tingsrätten. Se vidare nedan under 2.2.8 beträffande tvångsmedel.

1.6.2 En arresteringsorder inkommer direkt till svensk åklagare

I de fall den utfärdande myndigheten har skickat en arresteringsorder direkt till behörig åklagare blir handläggningen i viss mån annorlunda. Arresteringsordern ska redan då den inkommer vara översatt till ett av de språk som Sverige angett i sin förklaring (svenska, danska, norska eller engelska). Åklagaren går igenom arresteringsordern och har därefter att ta ställning till om frihetsberövande ska ske (se avsnitt 2.2.8) och även om det finns behov av komplettering. Eftersom IPO normalt inte är involverat vid en direktskickad arresteringsorder måste åklagaren underrätta IPO när den eftersökte frihetsberövas (eller när utredningen påbörjas i ett frifotsfall). Därmed ges IPO möjlighet att i god tid förbereda de åtgärder som ska vidtas om den eftersökte så småningom ska överlämnas.

1.7 Utredningen

1.7.1 Allmänt

Vid utredningen tillämpas bestämmelserna om förundersökning i brottmål (4 kap. 3 § andra stycket). I bilaga 1 finns en checklista för olika åtgärder som kan bli aktuella initialt och under utredningen.

1.7.2 Sekretess och stängda dörrar

Under handläggningen av ett ärende om överlämnande från Sverige kan 5 kap. 7 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) åberopas som skydd för uppgifterna i ärendet. Detta medför att det är möjligt att precis som under en vanlig förundersökning hålla domstolsförhandling inom stängda dörrar². När uppgifter hänförliga till utländsk förundersökning vill skyddas är det alltså inte den vanliga sekretessbestämmelsen i 5 kap. 1 § sekretesslagen som ska åberopas, utan 5 kap. 7 § sekretesslagen. Den senare bestämmelsen har i förhållande till 5 kap. 1 § sekretesslagen ett annorlunda utformat skaderekvisit och medför att i många fall sekretess kan antas föreligga³.

1.7.3 Tidsfrister

Utredningen ska bedrivas med skyndsamhet. Åklagaren har ingen egen tidsfrist men ska beakta den frist som gäller för tingsrätten enligt 5 kap. 3 §

² Enligt 5 kap. 1 § rättegångsbalken får förhandling hållas inom stängda dörrar om sekretess gäller enligt 5 kap. 7 § eller 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100).

³ Prop. 1999/2000:61, s. 161 f.f. och s. 209 samt prop. 2003/04:7, s. 154 f. och s. 216

(4 kap. 3 § tredje stycket). Enligt 5 kap. 3 § ska tingsrätten fatta beslut senast trettio dagar efter gripandet eller tio dagar från det att ett samtycke avgetts (se nedan under 2.3.3).

1.7.4 Förutsättningar för överlämnande

Överlämnande kan ske för lagföring eller för straffverkställighet. En grundläggande förutsättning för överlämnande är att gärningen motsvarar brott enligt svensk lag. För överlämnande för lagföring gäller dessutom att det för brottet är föreskrivet en frihetsberövande påföljd om minst ett år enligt den utfärdande statens lagstiftning (2 kap. 2 § första stycket 1). Vid överlämnande för straffverkställighet krävs det att den utdömda frihetsberövande påföljden är minst fyra månader (2 kap. 2 § första stycket 2). Om arresteringsordern omfattar flera domar är det tillräckligt att den utdömda påföljden sammanlagt uppgår till minst 4 månader (NJA 2005 s. 897). Det har vidare ingen betydelse hur stor del av påföljden som återstår att verkställa (prop. 2003/04:7 sid.172).

Om en arresteringsorder, som avser överlämnande för straffverkställighet, omfattar flera gärningar och överlämnande inte är möjligt för alla gärningar, måste det utredas om den utfärdande statens regelverk gör det möjligt att från straffverkställighet avskilja den del av påföljden som belöper på den eller de gärningar för vilka överlämnande inte kan ske. Om detta är möjligt kan överlämnande beviljas för återstående gärningar. Om avskiljande däremot inte kan ske är det i nuläget oklart om överlämnande kan ske (se NJA 2005 s. 897).

Om den utfärdande staten har angett att brottet är ett s.k. listbrott (listan finns intagen som bilaga till lagen) och det för brottet är föreskrivet en frihetsberövande påföljd om tre år eller mer enligt den utfärdande statens lagstiftning får Sverige inte åberopa att gärningen inte utgör brott enligt svensk lag som grund för avslag (2 kap. 1 § andra stycket).

Sverige tillämpar s.k. accessoriskt överlämnande. Detta innebär att om överlämnande beviljas för en gärning som avses i 2 kap. 2 § första eller andra styckena kan överlämnande ske även för annat brott som inte uppfyller de grundläggande kraven på gärningen (2 kap. 2 § tredje stycket).

Åklagaren ska under utredningen bl.a. ta reda på om det finns några hinder mot överlämnande enligt 2 kap. arresteringsorderlagen. Som nämnts ovan (avsnitt 1.1) bygger rambeslutet på principen om ömsesidigt erkännande. Utgångspunkten är att överlämnande ska ske. Någon diskretionär prövning av om överlämnande ska ske eller inte får inte göras. Endast om något av de fall som anges i 2 kap. är aktuellt får överlämnande vägras.

Därutöver kan grundlagarna utgöra hinder mot överlämnande. Det som i första hand kan bli aktuellt är tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Om överlämnande begärs för en gärning på någon av dessa grundlagars område ska Justitiekanslern kontaktas (5 § från-förordningen). I tveksamma fall bör samråd ske med rättsavdelningen.

En skillnad mot utlämningsystemet är att en arresteringsorder och ett häktningsbeslut inte får ifrågasättas. Det får således inte göras någon bedömning

av om det finns sannolika skäl för att den eftersökte begått brottet eller om ett häktningsbeslut är uppenbart oriktig (jfr. 9 § tredje stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott). Den verkställande myndigheten kommer inte ens att ha tillgång till ett häktningsbeslut eller en dom, utan ska godta en uppgift i arresteringsordern om att det finns ett sådant beslut eller en dom.

Humanitära skäl utgör ingen grund för avslag. Däremot kan verkställandet av ett beslut om överlämnande skjutas upp vid allvarliga humanitära skäl (se 6 kap. 1 § och 2 § och avsnitt 2.4.3 nedan).

Om en arresteringsorder till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund en prövning av frågan om överlämnande kan åklagaren förelägga den utfärdande myndigheten att inkomma med komplettering. Inkommer ingen komplettering inom den förelagda tiden kan åklagaren avslå begäran om överlämnande på denna grund (2 kap. 3 § 1). Detta är det enda fall där åklagaren är behörig att avslå en begäran om överlämnande. I alla övriga fall beslutar tingsrätten, på framställan från åklagaren, se nedan under 2.3.

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.

Enligt 2 kap. 4 § 2 får överlämnande inte beviljas om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i landet. Av Högsta domstolens avgörande NJA 2007 s. 168 framgår bl.a. att utrymmet för att vägra överlämnande med hänsyn till artikel 6.1 i konventionen (rätten till en rättvis rättegång inom skälig tid) är mycket begränsat.

1.7.5 Samtycke och medgivande om avstående från specialitetsprincipen

Den eftersökte ska enligt 4 kap. 9 § tillfrågas om han eller hon samtycker till att överlämnas och medger att i den utfärdande medlemsstaten lagföras eller straffas för gärningar som har begåtts före överlämnandet (medgivande om avsteg från specialitetsprincipen). Samtycke innebär följande

- Förhandling behöver inte hållas (5 kap. 2 §).
- Beslut om överlämnande ska fattas inom 10 dagar från det att samtycket gavs (5 kap. 3 §).
- Ett beslut om överlämnande kan inte överklagas (5 kap. 9 §).

I 10 § från-förordningen ges de närmare förutsättningarna för ett samtycke och medgivande. Samtycket/medgivandet tas upp på en blankett som fastställts av riksåklagaren. Blanketten finns i Wåns/Cåbra, se bilaga 2. Samtycket/medgivandet lämnas till åklagaren eller, på uppdrag av åklagaren, en polisman som biträder vid utredningen. Detta innebär att även en polisman som endast tillfälligtvis biträder vid utredningen kan ta emot ett samtycke, exempelvis om den ordinarie utredningsmannen är förhindrad att göra det. Samtycket och medgivandet ska inte bevittnas. Den som tar emot samtycket och medgivandet ska anteckna vilka åtgärder som vidtagits för att kontrollera att den eftersökte har förstått innebörden av samtycket och medgivandet.

Ett samtycke kan återkallas till dess rätten fattat beslut i fråga om överlämnande. Ett medgivande kan återkallas till dess överlämnandet har verkställts. Återkallelsen ska göras skriftligen. På den blankett som används då samtycke och medgivande lämnas finns även utrymme för återkallelse.

Återkallelsen bör om möjligt ske på den ursprungliga blankett där samtycket och medgivandet gavs.

I samband med att ett beslut om överlämnande verkställs ska åklagaren underrätta den utfärdande myndigheten om den eftersökte samtyckt till överlämnande och avstått från specialitetsprincipens skydd, (10 § fjärde stycket från-förordningen) - mall, se bilaga 5.

1.7.6 Svenska medborgare

Det finns vissa särregler för svenska medborgare. Det är åklagarens uppgift att utreda huruvida särreglerna ska tillämpas (den eftersökte ska enligt 6 och 8 §§ från-förordningen tillfrågas om detta).

Överlämnande för lagföring

En svensk medborgare som begärs överlämnad för lagföring kan enligt 3 kap. 2 § första stycket begära att bli återförd till Sverige för att verkställa ett frihetsberövande straff som döms ut i den utfärdande staten. Se dock undantaget i 3 kap. 2 § andra stycket. En begäran ska lämnas till åklagaren eller - på uppdrag av åklagaren - en polisman som biträder vid utredningen (beträffande det senare begreppet, se under 2.2.4. ovan). Begäran ska lämnas skriftligen på ett formulär som fastställts av riksåklagaren och som finns i Wåns/Cåbra (8 § från-förordningen) se bilaga 2a. Den eftersökte ska upplysas om innebörden av att påföljden verkställs i Sverige. Information om innebörden av att påföljden verkställs i Sverige ges i bilagan till formuläret.

Om den eftersökte begär att få verkställa ett frihetsberövande straff i Sverige är det åklagarens uppgift att införskaffa garantier från den utfärdande myndigheten, som sedan presenteras för rätten. Följande bör dock uppmärksammas. I 5 kap. 6 § första stycket föreskrivs att - om garantier lämnats av en utländsk myndighet - rätten i sitt beslut ska ange att det är ett villkor för överlämnande att garantierna kommer att uppfyllas. Denna formulering har av vissa domstolar tolkats så att ett beslut om överlämnande alltid måste förenas med villkor om återförande om sådana garantier har lämnats. På grund härav bör så fort undantaget i 3 kap. 2 § andra stycket kan bli aktuellt att tillämpa, garantier inte inhämtas i förväg. Åklagaren bör klargöra för rätten varför så inte skett och också förklara sig beredd att införskaffa garantier om rätten skulle komma fram till att ett överlämnande förutsätter sådana.

Åklagaren ska underrätta den utfärdande myndigheten om att myndigheten ska kontakta Justitiedepartementet (BIRS) när återförandet kan äga rum (13 § från-förordningen) - mall, se bilaga 5. När beslutet vunnit laga kraft ska domstolen sända en kopia av beslutet till (Justitiedepartementet/BIRS).

Om någon som är svensk medborgare eller som är folkbokförd i Sverige har överlämnats, skall dessutom åklagaren sända en kopia av beslutet om överlämnande till Justitiedepartementet/BIRS (mall för underrättelse till Justitiedepartementet/BIRS, se bilaga 2b).

Överlämnande för straffverkställighet

En svensk medborgare som begärs överlämnad för verkställighet av en frihetsberövande påföljd kan begära att påföljden istället ska avtjänas i Sverige. Om en sådan begäran gjorts får, enligt 2 kap. 6 § första stycket, överlämnande inte beviljas. Se dock undantaget i 2 kap. 6 § andra stycket. En begäran ska lämnas till åklagaren eller - på uppdrag av åklagaren - en polisman som biträder vid utredningen (beträffande det senare begreppet, se under 2.2.4. ovan). Begäran ska lämnas skriftligen på ett formulär som fastställts av riksåklagaren och som finns i Wåns/Cåbra (6 § från-förordningen) se bilaga 2c. Den eftersökte ska upplysas om innebörden av att påföljden verkställs i Sverige. Information om innebörden av att påföljden verkställs i Sverige ges i bilagan till formuläret.

När en begäran framställts ska åklagaren omedelbart underrätta den utfärdande myndigheten om den eftersöktes begäran (7 § första stycket från-förordningen). Åklagaren ska vidare underrätta den ansvariga myndigheten, dvs. Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse eller Socialstyrelsen. Detta ska ske, dels då begäran lämnats, dels omedelbart då rätten fattat beslut om att avslå en begäran om överlämnande på denna grund (7 § andra och tredje stycket från-förordningen).

Om den ansvariga myndigheten fattat beslut om förvar enligt 7 kap. 1 § ska åklagaren underrättas.

Det förhållandet att en svensk medborgare begär att få avtjäna ett frihetsberövande straff i Sverige enligt 2 kap. 6 § innebär inte att det kan antas att förutsättningar för överlämnande saknas (se prop. 2003/04:7 sid 187). En sådan begäran hindrar således inte att frihetsberövande sker (se 4 kap. 5 §).

Preskription

Om brottet är preskriberat får en svensk medborgare inte överlämnas (2 kap. 5 § 6). Detta gäller oavsett brottet är ett s.k. listbrott eller inte (se avsnitt 2.2.3. angående listbrott).

1.7.7 Unga lagöverträdare

Överlämnande kan ske även beträffande unga lagöverträdare, dvs. personer som fyllt 15 år men inte 18 år då gärningen ägde rum (jfr. 2 kap. 4 § 1). Förutom andra bestämmelser om förundersökning i brottmål, framför allt rättegångsbalken, tillämpas även lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (se bl.a. prop. 2003/04:7 sid 111 och 184f).

Om en ung lagöverträdare begärs överlämnad från Sverige måste åklagaren särskilt undersöka vilka möjligheter som finns att istället lagföra gärningen i Sverige (4 kap. 3 § första stycket, andra meningen). Utgångspunkten är att lagföringen ska ske i Sverige om detta är möjligt (se. prop. 2003/04:7 sid.

179). Om lagföringen sker i Sverige utgör det hinder mot överlämnande enligt 2 kap. 5 § 5.

Personella tvångsmedel avseende unga lagöverträdare får endast användas om det föreligger synnerliga skäl (4 kap. 5 § tredje stycket).

Den unge ska enligt 4 kap. 8 § alltid ha en offentlig försvarare.

Det förhållandet att den eftersökte är under 18 år kan utgöra skäl för att verkställigheten av ett beslut om överlämnade skjuts upp (se avsnitt 2.4.3 nedan och prop. 2003/04:7 sid. 198f).

1.7.8 Utevarodom

Har den eftersökte dömts i sin utevaro utan att ha blivit personligen kallad krävs garantier om en förnyad rättegång för att överlämnande ska kunna beviljas (3 kap. 1 §). Att den eftersökte dömts i sin utevaro efter att ha fått en personlig kallelse utgör inte skäl för avslag enligt denna bestämmelse. Där- emot skulle det kunna stå i strid mot Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna (se bl.a. NJA 2003 s. 318).

1.7.9 Personella tvångsmedel

Förutsättningar för anhållande

Det föreligger en presumtion för att en eftersökt person ska vara frihetsberövad i Sverige då ett ärende om överlämnande handläggs (se prop. 2003/04:7 sid 116). Som huvudregel ska den eftersökte anhållas. Endast ifall det kan antas att det saknas förutsättningar för ett överlämnande eller om flyktfara inte föreligger ska anhållande inte ske (4 kap. 5 § första stycket, se prop. 2003/04:7 sid 116 och 187.) Även om det inte föreligger någon flyktfara ska anhållande ske vid kollusionsfara (4 kap. 5 § andra stycket).

Exempel på hur en tvångsmedelsblankett kan fyllas i finns i bilaga 12.

Presumtionen för anhållande gäller inte för en eftersökt som inte fyllt 18 år. I sådana fall krävs det synnerliga skäl för att anhållande ska få ske (4 kap. 5 § tredje stycket).

Reseförbud, anmälningsskyldighet och övervakning

Även om det finns skäl för anhållande ska detta inte ske om det är tillräckligt att den eftersökte meddelas reseförbud och/eller föreskrivs anmälningsskyldighet. Dessutom ska 24 kap. 4 § om övervakning tillämpas. Eftersom anhållande alltid ska ske så fort det finns flyktfara, samtidigt som en förutsättning för att reseförbud och anmälningsskyldighet ska få användas är att det föreligger flyktfara, torde det egentliga utrymmet för att tillämpa reseförbud och flyktfara vara synnerligen begränsat, åtminstone för en person som fyllt 18 år (se 25 kap. 1 § rättegångsbalken). I praktiken har dock reseförbud och anmälningsskyldighet förekommit i fall där flyktfaran bedömts vara liten, exempelvis beträffande en svensk medborgare med fasta förhållanden i landet.

Restriktioner

Om det föreligger kollusionsfara kan åklagaren besluta om restriktioner avseende den eftersöktes kontakter med omvärlden. Samma regler som gäller i övrigt i en svensk förundersökning tillämpas (4 kap. 3 § andra stycket). Ett beslut om restriktioner förutsätter inte att det finns en begäran från den utfärdande myndigheten. I ett inledande skede av en utredning torde det ofta heller inte vara möjligt att få besked från det andra landet tillräckligt snabbt. Åklagaren bör vara uppmärksam på att den utfärdande myndigheten inte med säkerhet har klart för sig att det i Sverige krävs ett beslut för att den misstänkte/eftersökte inte ska kunna ha kontakt med omvärlden. Åklagaren bör så fort som möjligt ta kontakt med den utfärdande myndigheten för att klargöra behovet av restriktioner (se prop. 2003/04:7 sid 118 och 187). Rättens tillstånd till restriktioner krävs i samband med att den eftersökte häktas (24 kap. 5a § rättegångsbalken).

Gripande och häktning

Om det finns skäl för ett anhållande har en polisman eller en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen rätt att i brådskande fall gripa den eftersökte (4 kap. 5 § femte stycket).

För rättens beslut om häktning gäller samma materiella förutsättningar som för ett anhållande (4 kap. 6 § första stycket).

Omprövning

Av 4 kap 6 § framgår att samma regler som vid motsvarande åtgärd under en svensk förundersökning ska tillämpas efter det att en eftersökt person gripits. Det gäller bl.a. följande bestämmelser i 24 kap. rättegångsbalken. Polisen ska skyndsamt anmäla gripandet till åklagare för beslut om den eftersökte ska anhållas eller släppas (8 §). Om anhållningsbeslutet inte hävs ska åklagaren göra häktningsframställning senast kl.12.00 tredje dagen efter anhållningsbeslutet (12 §). (Exempel på hur häktningsframställningen kan se ut, se bilaga 13.) Rätten ska hålla förhandling utan dröjsmål och aldrig senare än fyra dygn efter gripandet eller ett verkställt anhållningsbeslut (13 §). Beslut i häktningsfrågan ska meddelas omedelbart därefter (16 §).

Även 24 kap. 18 § rättegångsbalken ska tillämpas, dock inte vad som sägs om tid för väckande av åtal. Detta innebär att omhäktningförhandling ska hållas inom var fjortonde dag om en sådan förhandling inte uppenbart skulle vara utan betydelse (prop. 2003/04:7 sid 188). Eftersom det inte ska väckas något åtal bör det ankomma på rätten att ex. officio ta ställning till om det ska hållas någon förhandling. I praktiken torde parternas inställning inhämtas innan rätten tar ställning i frågan om förhandling uppenbart skulle vara utan betydelse.

Överklagande

Ett häktningsbeslutet kan överklagas till Hovrätten och Högsta domstolen enligt vanliga regler (prop. 2003/04:7 sid 119).

Upphävande av frihetsberövande

Ett beslut om anhållande eller häktning ska upphävas om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som det pågått och den påföljd som dömts ut eller kan komma att dömas ut (4 kap. 6 § andra stycket).

Upphävande ska också ske om verkställighet inte sker inom rätt tid eller om arresteringsordern återkallas (6 kap. 6 §). Se vidare nedan under avsnitt 2.4.4 beträffande upphävande av beslut om överlämnande p.g.a. försuttna tidsfrister.

Anhållande i frånvaro och personell husrannsakan

Om åklagaren inlett en utredning enligt 4 kap. 3 § första stycket kan han med stöd av 4 kap. 3 § andra stycket (som hänvisar till bestämmelserna om förundersökning i brottmål) besluta att den eftersökte ska anhållas i sin frånvaro och även att personell husrannsakan ska ske för att eftersöka honom.

Tvångsmedlet vid rättens beslut och tiden därefter

I samband med att rätten beslutar i fråga om överlämnandet ska den pröva om beslut om tvångsmedel ska gälla till dess beslutet om överlämnande verkställts (5 kap. 7 § första meningen). Skulle verkställigheten dra ut på tiden kan den eftersökte begära att tingsrätten prövar tvångsmedlet inom tre veckor från det att beslut i frågan senast meddelats (6 kap. 3 §). Regeln anger inom vilken tid den eftersökte har rätt att få saken prövad. Bestämmelsen innebär inte att den eftersökte förlorar rätten till omprövning om det begärs senare än tre veckor efter det att frågan senast prövades.

Beslut om personella tvångsmedel efter rättens beslut om överlämnande

Tingsrätten (inte hovrätten eller högsta domstolen) får besluta om tvångsmedel även efter det att ett beslut om att överlämna fattats, dvs. i frifotsfallen, om en fråga om tvångsmedel uppkommer efter det att tingsrätt, hovrätt eller Högsta domstolen beslutat om överlämnande (5 kap. 7 § andra meningen).

1.7.10 Reella tvångsmedel (prop.2003/04:7 sid 121 och 189)

Allmänt

När åklagaren inlett en utredning enligt 4 kap. 3 § andra stycket tillämpas bestämmelserna om förundersökning i brottmål. Åklagaren kan således med stöd av denna bestämmelse besluta om beslag eller husrannsakan om detta behövs för att förutsättningarna för överlämnande ska kunna utredas.

I 4 kap 7 § finns vissa bestämmelser om beslag och reell husrannsakan. Dessa regler har i första hand tillkommit för att åtgärder ska kunna vidtas i syfte att hjälpa den utfärdande myndigheten i dess brottsutredning. Bestämmelsen torde till sin lydelse också bli aktuell om en sådan åtgärd vidtagits med stöd av 4 kap. 3 § andra stycket, dvs. för att utreda förutsättningarna för ett överlämnande.

Ansökan om beslag (4 kap 7 § första stycket)

Om den utfärdande myndigheten ansöker om beslag av föremål som

- kan tjäna som bevis i den kommande rättegången (ha betydelse för utredningen om gärningen)
- kan antas vara frånhänt annan genom brott eller
- som kan antas vara förverkade på grund av brott

ska en sådan begäran handläggas enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål (LIRB). Detta innebär bl.a. att beslaget omedelbart ska anmälas till rätten enligt 4 kap. 16 § andra stycket LIRB. Rätten ska enligt 4 kap. 21 § samma lag pröva om beslaget är lagligen grundat och om det ska överlämnas till den andra staten. Lämpligen bör detta om möjligt ske redan i anslutning till att häktningsfrågan prövas; därmed ökar förutsättningarna för att beslaget kan överlämnas senast samtidigt med att den eftersökte överlämnas.

Beslag på eget initiativ (4 kap 7 § andra stycket)

Även utan en ansökan från den utländska myndigheten om beslag kan åklagaren alternativt den som griper den eftersökte (polis, tull- eller kustbevakningstjänsteman) ta föremål i beslag på eget initiativ. Förutsättningen är att ett sådant föremål påträffats. Husrannsakan för eftersökande av sådant beslag är således inte möjligt (se dock nedan). Liksom vid en ansökan från den utländska myndigheten tillämpas 4 kap. 16 § LIRB. Även i dessa fall ska beslaget således omedelbart anmälas till rätten som ska pröva om det är lagligen grundat och om det ska överlämnas till den andra staten. Om det är polisen som fattat beslut om beslaget torde en anmälan först skyndsamt göras till åklagaren (jfr. 27 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken) som i sin tur anmäler beslaget till rätten.

Husrannsakan

Husrannsakan för eftersökande av bevis, föremål som kan antas vara frånhänt annan genom brott eller förverkade, och som sålunda inte avser utredningen om frågan om förutsättningarna för överlämnande, förutsätter normalt att den utfärdande myndigheten ansöker om detta, varefter LIRB tillämpas. I samband med frihetsberövandet av den eftersökte får emellertid, enligt 4 kap 7 § tredje stycket, husrannsakan ske på eget initiativ för att söka efter föremål som får tas i beslag. Ett exempel där behov snabbt kan uppstå av beslag är då den eftersökte grips och det finns anledning att söka efter föremål i bakluckan till en bil i vilken den eftersökte påträffas. Bestämmelsens tillämpningsområde är inte begränsat till den plats där frihetsberövandet sker. Avgörande är istället om det finns möjlighet att kontakta den utfärdande myndigheten inom den tid som krävs för att syftet med åtgärden inte ska gå förlorad (se JuU 2003/04:8 sid 15f)

En förutsättning för att polis eller tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen ska få göra husrannsakan är att det är fara i dröjsmål.

1.8 Tingsrättens prövning av om överlämnande skall ske.

1.8.1 Allmänt

När utredningen är klar ska åklagaren ge in en framställan till tingsrätten och begära att rätten ska pröva frågan om överlämnande (5 kap. 1 §). I samband därmed ges protokollet med utredningen in till tingsrätten. En blankett för framställan finns i Wåns/Cåbra, se [bilaga 3](#). I framställan ska åklagaren redovisa de omständigheterna som är relevanta i ärendet. I [bilaga 4](#) finns en checklista för framställan till rätten.

I rätten agerar åklagaren på den utfärdande statens vägnar, medan den eftersökte personens intresse i första hand tas om hand av den offentliga försvararen. Eftersom åklagaren dessutom har den utredande rollen är det också åklagarens uppgift att föra fram tveksamheter i förutsättningarna för ett överlämnande. Sådana tveksamheter eller mer eller mindre klara hinder ska givetvis redovisas till rätten.

1.8.2 Förhandling

Tingsrätten ska normalt hålla en förhandling.

Förhandling behöver dock inte hållas

- om den eftersökte samtyckt till att överlämnas
- om det är uppenbart att överlämnande inte ska beviljas
- om den eftersökte begär att ärendet avgörs på handlingarna (5 kap. 2 § andra stycket)

1.8.3 Tidsfrister

Senast 30 dagar efter det att en person gripits ska tingsrätten meddela sitt beslut i överlämnandefrågan. Vid samtycke är tidsfristen 10 dagar efter det att samtycket avgetts. Vid särskilda skäl får beslutet meddelas senare (5 kap. 3 §). Även om gripandet är utgångspunkten för tidsfristens beräkning och således någon tidsfrist i strikt mening inte börjar löpa för det undantagsfall något gripande inte sker, är det ändå rimligt och i enlighet med rambeslutets anda att handlägga ärendet såsom att tidsfristen ändå löper. Som utgångspunkt för tidsfristen kan då lämpligen tas den tidpunkt då frågan om frihetsberövande aktualiseras, exempelvis då ärendet lottas på åklagare och denne bestämmer sig för att anhållande inte ska ske.

Om frågan om överlämnande inte har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft inom 60 dagar från det att den eftersökte greps eller 10 dagar från det att den eftersökte samtyckte till överlämnande ska åklagaren underrätta den utfärdande myndigheten och ange skälen till tidsutdräkten (12 § första stycket från-förordningen). Om ytterligare 30 dagar från någon av de ovannämnda tidpunkterna förflyter utan att det finns ett lagakraftvunnet beslut ska åklagaren ånyo underrätta den utfärdande myndigheten (12 § andra stycket från-förordningen). I det senare fallet, dvs. om 90 dagar förflutit från gripandet, ska kopia av underrättelsen till den utfärdande myndigheten sändas till rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli (4 kap 4 § ÅFS 2007:12). Anledningen till att rättsavdelningen underrättas är att rättsavdel-

ningen i sin tur ser till att Eurojust underrättas enligt vad som föreskrivs i artikel 17.7 i rambeslutet.

1.8.4 Överklagande

Vanliga regler för överklagande av ett slutligt beslut tillämpas. Tingsrättens beslut får således överklagas till hovrätten inom tre veckor och hovrättens beslut överklagas till Högsta domstolen inom fyra veckor från hovrättens beslut. En prövning i Högsta domstolen förutsätter prövningstillstånd. Endast riksåklagaren är behörig att föra talan i Högsta domstolen. Om ett ärende om överlämnande aktualiseras för behandling i Högsta domstolen tillämpas samma rutiner som gäller för riksåklagarens övriga verksamhet i Högsta domstolen med följande undantag. Eftersom det inte finns något berört utvecklingscentrum enligt vad som föreskrivs i 4 § ÅFS 2005:2 skickas begäran om överklagande med en redovisning av skälen för prövningstillstånd istället direkt till rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli. Rättsavdelningen kan givetvis kontaktas även för samråd innan en formell begäran görs.

Så fort ett ärende överklagas till Högsta domstolen kommer Högsta domstolen att påbörja handläggningen. Överklagandetidens utgång kommer således inte att avvaktas. När Högsta domstolen fattar slutligt beslut i ärendet skickar domstolen samma dag beslutet per fax både till riksåklagarens kansli och till handläggande lokal åklagare.

1.8.5 En ny arresteringsorder inkommer från samma land när frågan redan prövats av tingsrätt eller hovrätt.

Om det inkommer en ny arresteringsorder från samma utfärdande stat avseende en gärning som inte omfattas av den först inkomna arresteringsordern och ärendet då redan hunnit avgöras i tingsrätt eller hovrätt bör – i avsaknad av uttrycklig reglering - situationen lösas på så sätt att den nya arresteringsordern behandlas som en begäran om utvidgat överlämnande enligt 6 kap. 8 §. Det förhållandet att en senare inkommen arresteringsorder inte hunnit slutbehandlas när det finns ett lagkraftvunnet beslut om överlämnande i anledning av en tidigare inkommen arresteringsorder kan inte anses utgöra hinder mot verkställighet.

1.8.6 Arresteringsordern återkallas sedan beslut om överlämnande fattats

Om arresteringsordern återkallas efter det att tingsrätten eller hovrätten beslutat att överlämnande ska ske och beslutet inte har vunnit laga kraft, måste åklagaren omedelbart agera för att få beslutet upphävt. Om beslutet är överklagat vänder sig åklagaren till hovrätten respektive tar kontakt med rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli som i sin tur vänder sig till Högsta domstolen. Om överklagande inte skett kan frågan om att beslutet ska upphävas hanteras genom att överklagande sker.

Om återkallelse sker efter det att beslutet om överlämnande har vunnit laga kraft följer av 6 kap. 7 § 2 att åklagaren ska begära att den domstol som fattat beslutet upphäver beslutet.

1.9 Ett beslut om överlämnande verkställs

1.9.1 Allmänt

Ett beslut om överlämnande skall verkställas inom 10 dagar från det att beslutet vann laga kraft (6 kap. 1 §) om inte rätten bestämt annorlunda, se nedan. Om exempelvis beslutet vinner laga kraft en måndag skall verkställighet ske senast på torsdag påföljande vecka. Om den eftersökte avgett nöjdförklaring får beslutet verkställas trots att det inte vunnit laga kraft (6 kap. 4 §). 10-dagarsfristen börjar dock inte att löpa förrän beslutet vinner laga kraft i sin helhet. Enligt 3 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid skall den som tagit emot en nöjdförklaring omedelbart underrätta åklagaren om detta.

Angående åklagarens uppgifter – se [checklista](#), [bilaga 1](#).

När beslutet vunnit laga kraft mot den eftersökte ska åklagaren omedelbart underrätta IPO och den utfärdande myndigheten. Den tidpunkt som är aktuell är antingen då beslutet vinner laga kraft p.g.a. att överklagande inte skett eller då nöjdförklaring skett. Den utfärdande myndigheten ska även så snart det kan ske få en kopia av beslutet (17 § från-förordningen) - [mall](#) för underrättelse till den utfärdande staten, se [bilaga 5](#).

Åklagaren har ansvaret för att verkställigheten sker inom rätt tid (18 § från-förordningen). I praktiken sköter IPO om de praktiska detaljerna avseende verkställigheten, inklusive kontakter med det andra landets myndigheter och framtagande av resplan. När verkställighet skett ska IPO underrätta åklagaren (19 § andra stycket från-förordningen). Åklagaren ska i sin tur underrätta rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli (4 kap. 3 § ÅFS 2007:12). Om verkställighet inte sker inom rätt tid ska IPO omedelbart underrätta åklagaren (19 § tredje stycket från-förordningen).

1.9.2 Åklagaren beslutar att verkställighet skall ske vid en senare tidpunkt

Om verkställighet visar sig inte kunna ske inom rätt tid på grund av omständigheter som ligger utanför de berörda staternas kontroll kan åklagaren i samråd med den utfärdande myndigheten besluta en ny tid för verkställighet (6 kap. 2 § 2). Detta beslut måste åklagaren fatta innan den ursprungliga tiden går ut. I annat fall måste den eftersökte släppas fri (6 kap. 6 §).

En ytterligare möjlighet för åklagaren att i samråd med den utfärdande myndigheten besluta om att skjuta upp verkställigheten är om det tillkommit starka humanitära skäl efter rättens beslut (6 kap. 2 § 1).

1.9.3 Rätten beslutar att verkställighet skall ske vid ett senare tillfälle.

Rätten kan i beslutet om överlämnande bestämma att [verkställighet ska ske vid en senare tidpunkt](#), (6 kap. 1 § andra stycket)

1. om det behövs för att den som ska överlämnas ska kunna lagföras i Sverige eller här avtjäna straff för annan gärning än den som arresteringsordern avser, eller
2. om det finns starka humanitära skäl

Istället för att skjuta upp verkställigheten kan rätten besluta om överlämnande med villkor om att den eftersökte ska återföras till Sverige (6 kap. 1 § tredje stycket). Det som normalt torde aktualiseras är villkorat överlämnande för lagföring (utredning eller rättegång), däremot inte för straffverkställighet.

Som framgår av vad som anförts ovan under utredningen (avsnitt 2.2 och checklista bilaga 1) är det åklagarens uppgift att ta reda på om någon av dessa verkställighetshinder föreligger och presentera dem för rätten. Det är också åklagarens uppgift att ta kontakt med den utfärdande myndigheten och ta reda på om myndigheten önskar ett villkorat överlämnande och de närmare förutsättningarna, bl.a. när återförandet ska ske (6 kap. 1 § tredje stycket). Villkoren bestäms i samförstånd med den utfärdande staten.

Om hindret mot verkställighet av överlämnande består i pågående svensk förundersökning eller väckt åtal bör övervägas om förundersökningen/åtalet kan läggas ned. Om exempelvis den brottslighet som omfattas av arresteringsordern är allvarligare än den som lagförs i Sverige kan det finnas förutsättningar för att så kan ske. Samråd bör således ske mellan den åklagare som handlägger ärendet om överlämnande från Sverige och den åklagare som leder den svenska förundersökningen/väckt åtal.

Även om överlämnande med villkor om återförande kan ske vid endera av de två angivna typerna av hinder, torde det vara mindre vanligt att överlämnande sker om det föreligger starka humanitära skäl.

När överlämnande beviljas med ett sådant villkor om återförande som avses i 6 kap. 1 § tredje stycket ska åklagaren underrätta den utfärdande myndigheten om att myndigheten ska kontakta Justitiedepartementet/BIRS när återförandet kan äga rum (22 § från-förordningen) - [mall, se bilaga 5](#). (Jfr. 2.2.5 ovan). Åklagaren ska sända en kopia av underrättelsen till Justitiedepartementet/BIRS (22 § från-förordningen). Mall för underrättelse till Justitiedepartementet/BIRS, [se bilaga 2b](#).

1.9.4 Upphävande av ett beslut om överlämnande p.g.a. försuttna tidsfrister

Om verkställighet inte sker inom den tid som följer av 6 kap. 1 och 2 §§ och detta inte beror på att den som skall överlämnas håller sig undan skall enligt 6 kap 6 § den eftersökte försättas på fri fot. Av 6 kap. 7 § 1 framgår vidare att den domstol som fattat beslutet om överlämnande skall, på begäran av åklagaren, upphäva beslutet. Det senare skall dock inte förstås så att åklagaren omedelbart måste begära domstolens upphävande av beslutet. Bestämmelsen har tillkommit för att ett beslut om överlämnande inte skall vara gällande på obestämd tid (se prop. 2003/04:7 s. 137). Så länge beslutet inte upphävs är det gällande och därmed verkställbart. Åklagaren bör därför inte begära att beslutet ska upphävas förrän det står klart att verkställighet inte kan ske. Ärendet får hanteras som ett frifotsärende. Har den eftersökte samtyckt till överlämnande är det inte uteslutet att denne medverkar till att överlämnande sker. Vidare bör Polismyndighetens möjligheter att ta den som skall överlämnas i förvar enligt 6 kap. 5 § beaktas. Har den eftersökte lämnat landet och inte kan förväntas återvända hit återstår dock inget annat än att begära att rätten upphäver beslutet.

1.10 Underrättelser

En stor del av från-förordningen består av föreskrifter om olika former av underrättelser mellan de olika aktörer som är inblandade. I bilaga 6 finns en checklista avseende underrättelseskyldigheter vid överlämnande från Sverige.

Överlämnande till Sverige

1.11 Utfärdande av en arresteringsorder

1.11.1 Allmänt

En arresteringsorder för lagföring utfärdas av åklagare på blankett i Wåns/Cåbra. Behörig åklagare att utfärda en arresteringsorder är allmän åklagare, dvs. överåklagare, vice överåklagare, chefsåklagare, vice chefsåklagare och kammaråklagare (1 kap. 3 § ÅFS 2007:12). Arresteringsordern ska vara upprättad i enlighet med det formulär som avses i 1 kap. 4 § arresteringsorderlagen (6 § till-förordningen). I bilaga 7 finns ett exempel på en ifylld arresteringsorder.

Arresteringsordern ska innehålla följande uppgifter

- a) identitetsuppgifter
- b) häktningsbeslut
- c) straffets längd
- d) utevarodom (ej tillämpligt)
- e) brottet, gärningsbeskrivning, rubricering, lagrum, listbrott ?
- f) andra omständigheter
- g) beslag
- h) livstidsstraff
- i) uppgifter om den utfärdande myndigheten (åklagaren) (IPO anges vid person som ska kontaktas för nödvändiga arrangemang för överlämnandet).

En arresteringsorder får utfärdas för brott för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. Om brottet är sådant som avses i bilagan till arresteringsorderlagen ("listbrott") kan åklagaren ange detta under avsnitt e) i arresteringsordern under förutsättning att det för brottet är föreskrivet fängelse i tre år eller mer, dvs. att det ingår tre år i straffskalan för brottet. Vid tveksamheter om det är fråga om ett listbrott bör samråd ske med rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli. Den eftersökte ska vara på sannolika skäl häktad för brottet (3 § andra stycket till-förordningen).

Vad gäller häktningsbeslutet bör man tänka på att detta kan behöva användas även i ett utlämningsförfarande dvs. vid internationell efterlysning för utlämning från ett land som inte är medlem i EU eller då en utlämningsbegäran skickas direkt till ett sådant land. Detta innebär att häktningsbeslutet ska vara utformat så att det klart framgår vilken gärning som den misstänkte häktats för och protokollet ska vara i original och underskrivet av domaren (se Handbok Utlämning, avsnitt 3.5.4).

Arresteringsordern får även uppta accessoriska brott (3 § tredje stycket till-förordningen). Detta innebär att - om en arresteringsorder utfärdas enligt grundförutsättningarna - brott som det inte är föreskrivet ett års fängelse för kan anges i arresteringsordern. Den eftersökte behöver inte vara häktad för ett accessoriskt brott. Om accessoriska brott ingår i arresteringsordern ska detta anges i arresteringsordern (6 § andra stycket till-förordningen). Även en arresteringsorder som utfärdas av Rikspolisstyrelsen som avser straffverkställighet får avse accessoriskt överlämnande (4 § tredje stycket).

1.11.2 Proportionalitetsprincipen

En arresteringsorder får enligt 5 § i till-förordningen utfärdas endast om det med beaktande av det men för den enskilde samt den tidsutdräkt och de kostnader som kan antas uppkomma i ärendet framstår som motiverat med hänsyn till brottets art och svårighetsgrad samt övriga omständigheter (proportionalitetsprincipen).

Vid utlämning till Sverige från ett land utanför Norden och EU gäller beträffande fängelsestraffets längd att det som huvudregel ska vara fråga om brottslighet som kan förväntas leda till ett fängelsestraff i Sverige om minst 8 månader för att utlämning ska begäras. Det innebär i sin tur att utlämning endast i rena undantagsfall bör begäras när en icke frihetsberövande påföljd kan antas bli utdömd (se handboken om utlämning, avsnitt 3.4.1).

Någon sådan begränsning gäller inte för utfärdande av en europeisk arresteringsorder. Som utgångspunkt bör istället vara ett förväntat fängelsestraff om minst 2 månader, dvs. den i normalfallet längsta tid under vilken den eftersökte kan komma att vara frihetsberövad i det verkställande landet i anledning av en arresteringsorder (se artikel 17.3 i rambeslutet). Det är heller inte uteslutet att en arresteringsorder utfärdas även om den förmodade påföljden är av ett icke frihetsberövande slag. Även andra omständigheter än fängelsestraffets längd bör beaktas, såsom exempelvis målsägandeintressen, samordning av utredningen med andra misstänkta och den misstänktes anknytning till Sverige. Även det förhållandet att brottsligheten är prioriterad bör vägas in.

Vid tveksamhet om en arresteringsorder bör utfärdas bör rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli kontaktas för samråd.

Om den eftersökte är under 18 får en arresteringsorder utfärdas endast om det är fråga om allvarlig brottslighet eller den unge har stark anknytning till Sverige eller det i övrigt finns särskilda skäl.

1.11.3 Återkallelse av arresteringsordern

Det ankommer på åklagaren att fortlöpande bedöma om överlämnande är aktuellt. För det fall det inte längre finns skäl att begära den eftersökte överlämnad ska arresteringsordern återkallas. Om arresteringsordern återkallas ska IPO och i förekommande fall den verkställande myndigheten i det andra landet underrättas omedelbart (8 § till-förordningen).

1.12 Översändande av en arresteringsorder

Om det inte är känt var den eftersökte befinner sig skickas arresteringsordern i original till IPO för efterlysning i SIS och Interpol. Begäran om internationell efterlysning görs på en blankett som finns i Wåns/Cåbra. Arresteringsordern förvaras på IPO i avvaktan på att den eftersökte påträffas i ett annat land (7 § första stycket till-förordningen). En kopia av arresteringsordern ska ges in till rättsavdelningen (4 kap. 6 § ÅFS 2007:12).

I samband med att arresteringsordern registreras i SIS (och genom Interpol för de medlemsländer som inte är anslutna till SIS) kan åklagaren välja att efterlysa den eftersökte även i övriga världen. Detta anges på blanketten för internationell efterlysning. Förutom arresteringsordern ska i dessa fall även begäran om efterlysning och häktningsbeslutet ges in till rättsavdelningen⁴.

Om efterlysningen begränsas till EU så kommer den ändå att omfatta även Norge och Island och där behandlas som en "vanlig" efterlysning för utlämning inom nordn.

Är den efterlystes vistelseort känd kan arresteringsordern skickas direkt till behörig verkställande myndighet på det språk som detta land angett. I sådana fall ska en kopia av arresteringsordern skickas till IPO (7 § andra stycket till-förordningen). Även om arresteringsordern skickas direkt till ett annat land är det ändå lämpligt att efterlysning sker. Åklagaren har knappast fullständig kontroll över att den eftersökte verkligen finns eller kommer att befinna sig på den plats som man har information när han ska frihetsberövas i det andra landet.

1.13 Den eftersökte anträffas i ett annat EU-land

Så fort IPO fått reda på att den eftersökte gripits i ett annat land p.g.a. en efterlysning i SIS eller Interpol underrättas den utfärdande åklagaren. IPO översätter arresteringsordern till det språk som det aktuella landet accepterar och sänder därefter över den till det landets verkställande myndighet (11 § till-förordningen). IPO meddelar samtidigt denna myndighet att begäran om komplettering e.d. ska sändas direkt till den svenska handläggande åklagaren.

Om arresteringsordern skickats direkt ska åklagaren underrätta IPO när den eftersökte påträffats/gripits (9 § första stycket till-förordningen).

Om den utfärdande myndigheten kräver garantier om återförande som förutsättning för ett överlämnande ska åklagaren anmäla frågan till rättsavdelningen tillsammans med erforderlig utredning (12 § till-förordningen och 4 kap 7 § ÅFS 2007:12).

⁴ se härom Handbok: Utlämning, avsnitt 3.5

1.14 Överlämnandet

Åklagaren har ansvaret för att den eftersökte förs till Sverige. Den praktiska hanteringen sköts av IPO, oavsett den eftersökte frihetsberövats p.g.a. en efterlysning i SIS eller Interpol eller åklagaren skickat en arresteringsorder direkt (se 13 § till-förordningen). IPO ser till att nödvändiga transiteringstillstånd inhämtas.

1.15 Specialitetsprincipen

1.15.1 Specialitetsprincipens innebörd och reglering

Vid överlämnande till Sverige gäller den s.k. specialitetsprincipen. Den innebär att en person som överlämnats hit inte får åtalas dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för annan före överlämnandet begången brottslighet än den för vilken han blivit överlämnad. Man kan således inte sedan personen överlämnats till Sverige åtala honom för brottslighet som inte omfattas av det utländska överlämnandebeslutet (artikel 27 i rambeslutet). Personen får heller inte vidareöverlämnas till ett annat EU-land eller vidareutlämnas till annan stat utanför EU (rambeslutet artikel 28). Enligt 2 kap. 8 § brottsbalken skall villkor som ställts upp vid överlämnande till Sverige från annan stat gälla här. I rambeslutets artikel 27 och 28 räknas ett antal undantag från specialitetsprincipen upp. Bl.a. gäller att om den till Sverige överlämnade personen haft möjlighet att lämna landet men inte gjort det inom 45 dagar efter sitt slutliga frigivande så upphör specialitetsprincipen. Med slutligt frigivande avses när eventuell prøvotid gått ut (jfr. NJA 2003 s.133). Vidare kan den verkställande staten ge sitt tillstånd till att lagföring sker, dvs. att specialitetsprincipen inte längre ska gälla beträffande de "nyupptäckta" brotten (se avsnitt 3.5.3 nedan). Ytterligare undantag finns, se ovan nämnda artiklar i rambeslutet.

1.15.2 Förverkande av villkorligt medgiven frihet

Högsta domstolen har slagit fast att specialitetsprincipen även innebär ett skydd mot förverkande av villkorligt medgiven frihet (se NJA 2007 s. 80). I RättsPM 2007:11 ges en närmare beskrivning av Högsta domstolens beslut och riktlinjer för hur man som åklagare bör agera vid utfärdandet av en arresteringsorder och vid efterföljande lagföring för det fall det kan bli aktuellt med förverkande av villkorligt medgiven frihet.

1.15.3 Tillstånd till utvidgat överlämnande

Om åklagaren vill lagföra en person som har överlämnats för annan brottslighet än den som omfattas av arresteringsordern och specialitetsprincipen alltså gällande kan en ansökan om tillstånd till utvidgat överlämnande göras till det verkställande landet. En sådan ansökan ska innehålla motsvarande uppgifter som gäller för en arresteringsorder (17 § till-förordningen).

1.16 Överförande av straffverkställighet

Om överlämnande till Sverige för lagföring ägt rum på villkor att den som överlämnats återförs till den andra staten för att avtjäna ett frihetsberövande

straff som dömts ut i Sverige skall åklagaren så snart domen har vunnit laga kraft mot den dömde pröva om förutsättningarna för återförande är uppfyllda. Sådana villkor kan enligt artikel 5.3 i rambeslutet ställas upp beträffande egna medborgare eller personer bosatta i verkställande stat. Vanligtvis har riksåklagaren i ett sådant fall – på begäran av verkställande stat - lämnat garantier enligt 12 § till-förordningen om att återförande ska ske. Att så skett är dock ingen nödvändig förutsättning. Enligt 2 kap 8 § andra stycket brottsbalken gäller villkoret oavsett riksåklagaren lämnat garantier om återförande eller inte. Om åklagaren konstaterar att återförande ska ske ska åklagaren underrätta den ansvariga myndigheten (Kriminalvårdsstyrelsen, Statens institutionsstyrelse eller Socialstyrelsen). Därefter ansvarar den myndigheten för att verkställigheten av påföljden överförs till den andra staten, att personen förs över dit och att den andra staten underrättas (14 § till-förordningen).

1.17 Tillgodoräknande av frihetsberövande

De frihetsberövanden som skett i överlämnandeärendet i utlandet skall enligt artikel 26.1 i rambeslutet avräknas. Avräkning regleras i 33 kap. 7 § brottsbalken. Den verkställande myndigheten är enligt artikel 26.2 rambeslutet skyldig att redovisa de frihetsberövanden som skett. Det är åklagarens uppgift att i sin tur redovisa detta till rätten, vilket torde ske i samband med att åtal väcks.

Bilaga 1 Checklista - åklagarens uppgifter

Initialt

- Inledande förhör
- Kontrollera att krav på strafftröskel, listbrott/dubbel straffbarhet är uppfyllda (2:2)
- Preliminär bedömning av förutsättningar/hinder för överlämnande
- Pröva och besluta om personella tvångsmedel (4 kap. 5 §)
- I förekommande fall besluta om beslag och husrannsakan (4 kap. 7 §)
- Ordna med offentlig försvarare (4 kap. 8 §)
- Ge in häktningsframställning till rätten (4 kap. 6 §)

Utredningen

- Begära in komplettering vid bristfällig arresteringsorder (4 kap. 2 § andra stycket)
- Om föreläggande om komplettering inte efterkoms – besluta om avslag (5 kap. 1 § andra stycket) och underrätta den utfärdande staten och RPS/IPO (även tingsrätten om den prövat tvångsmedelsfrågan)
- Utredda om det finns hinder mot överlämnande (hinderkatalogen i 2 kap)
- Den eftersökte hörs
- Ta reda på om den eftersökte samtycker till överlämnande och avstår från specialitetsprincipen (4 kap. 9 § och 10 § förordningen); blankett i Wåns/Cåbra
- Ta ställning till om brottet istället ska lagföras i Sverige (2 kap. 5 § 5)
- Om den eftersökte är under 18 år – utreda möjligheterna till lagföring i Sverige särskilt (4 kap. 3 §); reglerna i LUL tillämpas
- Om svensk medborgare
 - Vid överlämnande för lagföring - ta reda på om den eftersökte vill avtjäna ett kommande frihetsstraff i Sverige och i sådant fall införskaffa garanti om återförande (3 kap. 2 §)
 - Vid överlämnande för straffverkställighet - ta reda på om den eftersökte vill avtjäna straffet i Sverige i stället och, i sådant fall, underrätta genast KVS och den utfärdande staten (2 kap. 6 § och 7 kap. 1 § och 7 § förordningen)
- Om utevarodom utan personlig kallelse – införskaffa garanti om ny rättegång (3 kap.1 §)
- Ta reda på om verkställighetshinder föreligger p.g.a.
 - pågående lagföring eller straffverkställighet i Sverige för annan gärning (6 kap.1 § andra stycket punkten 1)
 - starka humanitära skäl mot att verkställa ett överlämnande (6 kap. 1 § andra stycket punkten 2)

Om så är fallet: kontakta den utfärdande statens myndighet för att höra efter om villkorat överlämnande önskas och villkoren för detta (6 kap 1 tredje stycket)

- Utredningen ställs samman i ett protokoll

Rättens prövning

- Åklagarens framställning till rätten (5 kap. 1 §) görs på blankett i Wåns/Cåbra; PM/checklista över vad framställningen ska innehålla – se bilaga
- Om rätten inte fattar sitt beslut inom föreskriven tid – underrätta den utfärdande staten (5 kap. 3 § och 12 § förordningen)
- Anmäla till rättsavdelningen om ärendet om överlämnande inte avgjorts inom 90 dagar från det att den eftersökte frihetsberövades. (Rättsavdelningen informerar därefter Eurojust).

Efter rättens beslut

- Underrättelse och kopia av rättens beslut till den utfärdande staten när beslutet (bifall eller avslag) vunnit laga kraft om:
 - när verkställighet skall ske (17 § förordningen)
 - att IPO skall kontaktas för samordning av verkställigheten,
 - vad som gäller i fråga om samtycke och specialitetsprincipen (10 § förordningen),
 - frihetsberövanden i anledning av arresteringsordern (20 § förordningen),
 - att Justitiedepartementet skall kontaktas om personen skall återföras till Sverige enligt 3 kap. 2 § (13 § förordningen) eller 6 kap. 1 § (22 § förordningen)
- Om svensk medborgare och rätten avslagit begäran enligt 2 kap. 6 § - underrätta KVS/SIS/Soc omedelbart (7 § förordningen)
- Underrättelse till IPO när rättens beslut vunnit laga kraft (17 § förordningen)
- I förekommande fall: samråda med den utfärdande staten om att skjuta upp verkställigheten (6 kap. 2 §)
- Bevaka att verkställighet sker (18 och 19 §§ förordningen). Om verkställighet inte sker i rätt tid – bevaka att den eftersökte försätts på fri fot (6 kap. 6 §) och begära att rätten upphäver beslutet om överlämnande (6 kap. 7 §).

Om (tillfälligt) verkställighetshinder – bevaka när hindret upphör (6 kap 1 § tredje stycket och 21 § förordningen).

Bilaga 2 Blankett samtycke och medgivande enligt 4 kap. 9 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (Sv/Eng)

Bilaga 2a Begäran om att verkställighet av en efter överlämnandet ådömd frihetsberövande påföljd skall ske i Sverige enligt 3 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Bilaga 2b Underrättelse om beslut enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Bilaga 2c Begäran om verkställighet i Sverige av en frihetsberövande påföljd enligt 2 kap. 6 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Bilaga 3 Framställan till rätten

Bilaga 4 Checklista - framställan till rätten

A. Allmänt

- Åklagarens begäran skrivs på blankett i Wåns/Cåbra. Åklagaren anger sin inställning beträffande frihetsberövande och fortsatt tillstånd till restriktioner, samt om förhandling behöver hållas. Den eftersöktes inställning anges.

B. Förutsättningar för överlämnande

- Uppgift om eventuella grunder för hinder varit aktuella att utreda och om någon grund kvarstår, exempelvis åklagarens utredning och ställningstagande ifråga om lagföring istället ska ske i Sverige (2 kap. 5 § 5) eller om immunitet föreligger eller om sådan hävts (2 kap. 3 § 5).

C. Övrigt

1. Konkurrerande arresteringsorder eller begäran om utlämning eller överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen
 - Relevanta uppgifter redovisas
2. Garantier från den utfärdande staten
 - Relevanta uppgifter vid utevarodom. Ge in garantier från den andra staten i förekommande fall (3 kap. 1 §)
 - Uppgift om svensk medborgare vill avtjäna straffet i Sverige och ge in garantier från den utfärdande staten i förekommande fall (3 kap. 2 §)
3. Verkställighetshinder
 - Uppgift om verkställighetshinder föreligger p.g.a. pågående lagföring eller straffverkställighet i Sverige för annan gärning (6 kap. 1 § andra stycket första punkten).
 - Uppgift om förekomsten av starka humanitära skäl som kan hindra verkställighet (6 kap. 1 § andra stycket andra punkten).

Om verkställighetshinder föreligger skall åklagaren ange om den utfärdande myndigheten begärt överlämnande med villkor att den eftersökte återförs till Sverige och en redovisning av den överenskommelse som åklagaren träffat med den andra myndigheten.

4. Om den eftersökte är svensk medborgare
 - Uppgift om den eftersökte vill avtjäna straffet i Sverige (vid överlämnande för straffverkställighet, 2 kap. 6 §)
 - Uppgift om den eftersökte vill avtjäna ett kommande frihetsstraff i Sverige (vid överlämnande för lagföring) och i sådant fall ge in garantier från det utfärdande landet om att återförande kommer att ske (3 kap. 2 §)
 - Om gärningen är preskriberad enligt svensk lag (2 kap. 5 § 6)
5. Samtycke
 - Vid samtycke skall samtyckesblanketten ingå i protokollet, samt åklagarens inställning med anledning av samtycket anges, exempelvis om förhandling ändå bör hållas och om det trots samtycket ändå finns hinder mot ett överlämnande.

6. Beslag
 - I ärendet förekommande beslag anges med de uppgifter som behövs för den fortsatta handläggningen
7. Övrigt
 - Uppgifter från exempelvis Migrationsverket

Bilaga 5 Mall för underrättelse till den utfärdande staten

Enligt förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder om

- lagakraftvunnet beslut; bifall/avslag (17 §)
- när beslutet senast skall verkställas (17 §)
- samtycke och medgivande (10 § fjärde stycket)
- frihetsberövanden i ärendet (20 §)
- att Ju/BIRS skall kontaktas när svensk medborgare skall återföras (13 §)
- att Ju/BIRS skall kontaktas när den som överlämnats villkorligt skall återföras (22 §)

Re: EUROPEAN ARREST WARRANT issued on by with a view to arrest and surrender of [den eftersöktes namn]

This is to inform you that

/VID BIFALL:/

Om verkställighet skall ske enligt huvudregeln i 6 kap. 1 §

The District court of /Court of Appeal of .../Supreme Court has on [datum] decided that [namn] shall be surrendered to [stat]. The decision is final.

The surrender decision shall be enforced within ten days of its entry into force, that is no later than.....

Om domstolen beslutat att verkställigheten skall skjutas upp enligt 6 kap. 1§ andra stycket:

The District court of /Court of Appeal of .../Supreme Court has on [datum] decided that [namn] shall be surrendered to [stat]. The decision is final.

The court has decided to postpone the enforcement of the surrender until

- criminal proceedings against [namn] have been finalised in Sweden for other criminal acts
- and/or [namn] has served a sentence in Sweden for other criminal acts eller
- for serious humanitarian reasons

Om domstolen beslutat om villkorat överlämnande enligt 6 kap. 1 § tredje stycket:

The District court of /Court of Appeal of .../Supreme Court has on [datum] decided that [namn] shall be temporarily surrendered to [stat] on the following conditions which has been agreed with [den utländska myndigheten](art. 24:2 in the framework decision). The decision is final.

When the return of [namn] is due, please contact

The Ministry of Justice, Division for Criminal Cases and Judicial Co-operation, SE-103 39 Stockholm, phone 0046-8-405 10 00 (switch board) 0046-8-405 45 00 (office), fax 0046-8-405 46 76, e-mail birs@justice.ministry.se.

Om det gäller en svensk medborgare som skall återföras till Sverige för verkställighet av det utdömda straffet:

The District court of /Court of Appeal of .../Supreme Court has on [datum] decided that [namn] shall be surrendered to [stat]. The decision is final.

The court has in its surrender decision stated that a condition for the surrender is that [namn] is returned to Sweden in order to serve in Sweden any custodial sentence passed against him/her in [stat].

When the return of [namn] is due, please contact The Ministry of Justice, Division for Criminal Cases and Judicial Co-operation, SE-103 39 Stockholm, phone 0046-8-405 10 00 (switch board) 0046-8-405 45 00 (office), fax 0046-8-405 46 76, e-mail birs@justice.ministry.se .

I förekommande fall:

[namn] has consented to the surrender.

[namn] has agreed to be prosecuted or punished in [stat] also for acts committed before the surrender and which are not covered by the European Arrest Warrant.

Alltid:

A copy of the court decision is enclosed.

For the practical arrangements for the surrender, please contact the International Police Cooperation Division (IPO), Box 12256, SE-102 26 STOCKHOLM, phone 0046-8-401 37 00, fax 0046-8-401 48 99

Duration of detention on the basis of the European Arrest Warrant: [namn] was arrested (=greps) on and is still in custody.

Kopia till:

- Rikspolisstyrelsen, RKP, Enheten för internationellt polissamarbete (IPO) Box 12256, 102 26 STOCKHOLM, tel: 08-401 37 00, fax +08-401 48 99

- Rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli

/VID AVSLAG:/

Om domstol vägrat överlämnande:

The District court of /Court of Appeal of .../Supreme Court has on [datum] denied the surrender of [namn] to [stat]. The decision is final.

A copy of the decision is enclosed.

Om åklagare avslår p g a brister i arresteringsordern:

The surrender of [namn] has been denied since the information contained in the European Arrest Warrant/the alert in the Schengen Information System (SIS) is insufficient to allow a decision to surrender.

Alltid:

A copy of the decision is enclosed.

Kopia till:

- Rikspolisstyrelsen, RKP, Enheten för internationellt polissamarbete (IPO), Box 12256, 102 26 STOCKHOLM, tel: 08-401 37 00, fax +08-401 48 99
- Rättsavdelningen vid riksåklagarens kansli

Bilaga 6 Checklista - Underrättelser vid överlämnande från Sverige (enligt förordning (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder)

Åklagaren ska underrätta den utfärdande myndigheten

- om en arresteringsorder har lämnats över till en behörig åklagare då den skickats fel (3 § förordn.)
- när ett beslut om överlämnande har vunnit laga kraft (17 § första stycket förordn.)
- om en svensk medborgare begär att få verkställa straff i Sverige vid överlämnande för straffverkställighet enl 2 kap. 6 § arresteringsorderlagen (7 § första stycket förordn.)
- om den eftersökte har samtyckt till överlämnande och avstått från specialitetsprincipen (10 § fjärde stycket förordn.) (underrättelsen skall ske i sam band med att beslutet verkställs)
- om åklagaren beslutar att tillämpa det nordiska utlämningsförfarandet istället för överlämnande (11 § förordn.)
- om lagakraftvunnet beslut inte föreligger senast 60 dagar från det att den efter sökte greps och om så inte är fallet efter ytterligare 30 dagar (12 § förordn.)
- om att Justitiedepartementet skall kontaktas vid ett återförande om överlämnande av en svensk medborgare enligt 3 kap. 2 § arresteringsorderlagen skett på villkor att han återförs till Sverige för avtjänande av en frihetsberövande påföljd (13 § förordn.)
- om att Justitiedepartementet skall kontaktas vid ett återförande, om överlämnande skett enligt 6 kap. 1 § 3 st arresteringsorderlagen på villkor att den efter sökte återförs till Sverige (22 § förordn.)
- om frihetsberövanden i Sverige med anledning av arresteringsordern (20 § förordn.)

Åklagaren skall underrätta KVS, SIS, SOC

- om den eftersökte begär att få verkställa straff i Sverige (svensk medborgare vid överlämnande för verkställighet av straff, 2 kap. 6 § arresteringsorderlagen) (7 § andra stycket förordn.)

och

- om rätten avslår en begäran om överlämnande på denna grund (7 § tredje stycket förordn.)

Åklagaren skall underrätta RPS/IPO

- när ett beslut om överlämnande har vunnit laga kraft (17 § första stycket förordn.)

Åklagaren skall underrätta JU

- när en svensk medborgare eller person folkbokförd i Sverige har överlämnats (15 § förordn.)
- ifall rätten beslutat om överlämnande med villkor om återförande enligt 6 kap. 1 § tredje stycket skickas en kopia till Ju av underrättelsen till utfärdande myndighet om att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) ska kontaktas när återförande kan äga rum (22 § förordn)

Missiv för underrättelserna finns i Wåns/Cåbra, se bilaga 2 b

Åklagaren skall underrätta den eftersökte

- om innehållet i arresteringsordern så snart som möjligt efter anträffandet (4 § förordn.)

RPS/IPO skall underrätta åklagaren

- när verkställighet skett (19 § andra stycket förordn.)
- om verkställighet inte sker inom rätt tid (19 § tredje stycket förordn.)

KVS, SIS eller Soc skall underrätta den polismyndighet som skall verkställa ett beslut

- om förvar som fattats med stöd av 7 kap 1 eller 2 §§ arresteringsorderlagen (9 § första stycket förordn.)

KVS, SIS eller Soc skall underrätta åklagaren

- om förvar som fattats med stöd av 7 kap 1 arresteringsorderlagen (9 § andra stycket förordn.)

Den myndighet som ansvarar för verkställighet av påföljden skall underrätta åklagaren

- i god tid innan frigivning sker - vid verkställighetshinder enligt 6 kap. 1 § arresteringsorderlagen (21 § förordn.)

Domstolen skall underrätta Justitiedepartementet

- om överlämnande beviljas med villkor om återförande av svensk medborgare för avtjänande av straff enligt **3 kap 2 §** arresteringsorderlagen vid laga kraftvunnet beslut – underrättelse skall ske vid laga kraftvunnet beslut (14 § förordn.)
- om begäran avslås enligt **2 kap. 4 § 2** arresteringsorderlagen (europakonventionen) – underrättelse skall ske vid lagakraftvunnet beslut (16 § förordn)

Domstolen skall underrätta den ansvariga myndigheten

- om dom meddelas i ett mål som avses i 7 kap. 3 § andra stycket arresteringsorderlagen (**påföljdsomvandling**) samt när domen vunnit laga kraft (24 § förordn.)

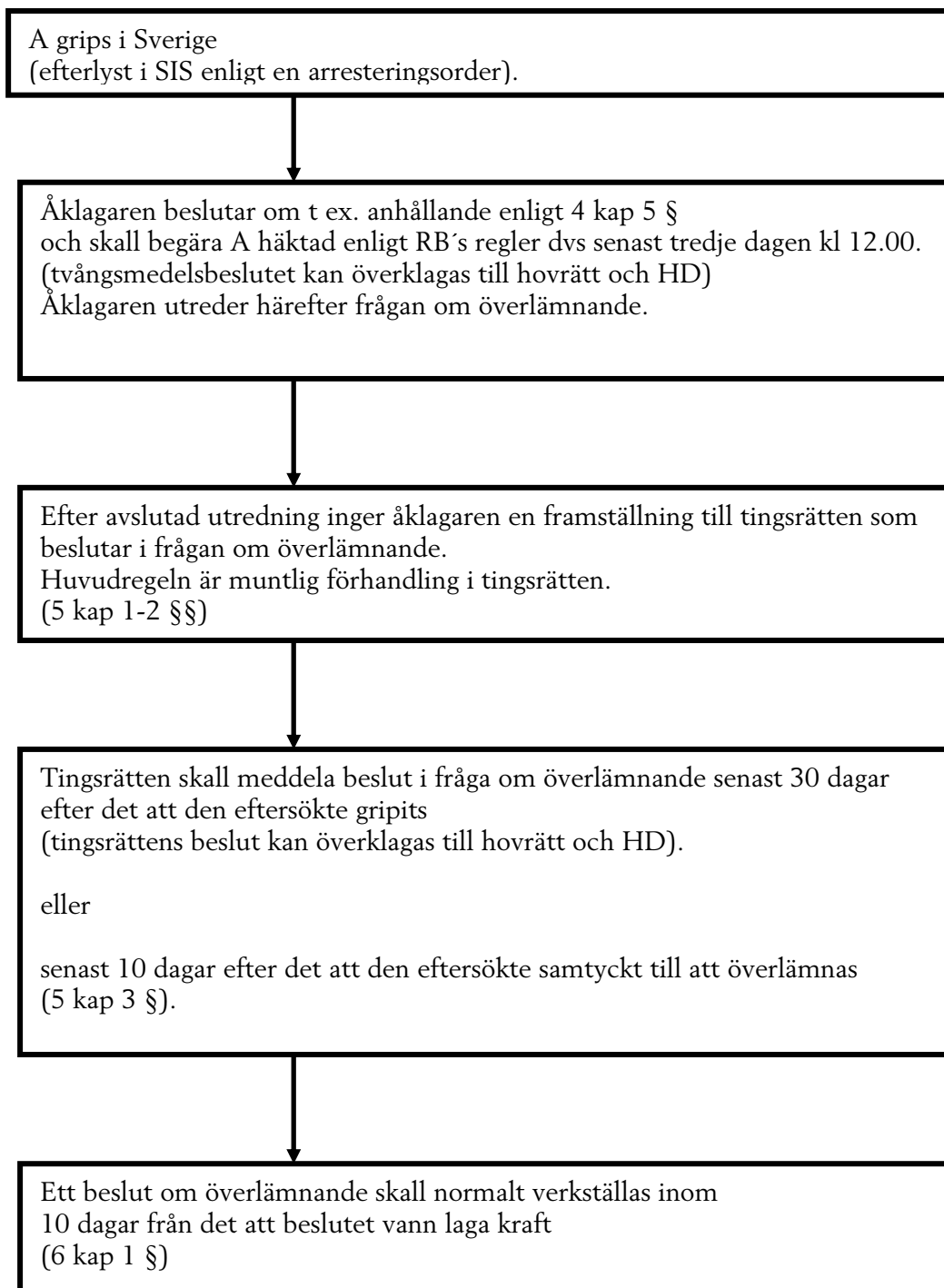
Underrättelse vid överlämnande till Sverige

Åklagaren skall underrätta polismyndigheten

- när någon som har överlämnats till Sverige enligt 8 kap. 1 § arresteringsorderlagen skall återföras (25 § förordn) 8 kap. 1 § arresteringsorderlagen avser villkorat överlämnande vid verkställighetshinder.

Bilaga 7 Europeisk arresteringsorder - exempel

Bilaga 8 Schema - överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Bilaga 9 Schema - inkommande europeisk arresteringsorder

(Vid anträffande i Sverige av en person efterlyst av ett annat EU-land).

Efterlysningen inkommer till IPO genom ett A- + M-formulär från Schengenstaterna, eller ett datameddelande via Interpol från övriga EU-länder.

Den efterlysta personen förekommer efter IPO:s godkännande i SIS eller det nationella efterlysningssystemet EPU (manuell uppdatering av EPU görs beträffande icke SIS-an slutna länder).

Om personen anträffas i Sverige skickar anträffande myndighet (polis jämte anhållande åklagare) anträffandebblankett till IPO. I detta meddelande bör det anges vart den underskrivna EA:n, "originalet", skall sändas av det utfärdande landet.

Som omedelbar information till anträffande polismyndighet skickar IPO det material rörande efterlysningen som redan finns hos IPO (dvs. A- och M-formulär eller datameddelande).

IPO skickar därefter en träffrapport (G-formulär eller datameddelande) till utfärdande land, med begäran om att EA skall översändas omgående. Av meddelandet skall framgå till vilken adress eller faxnummer EA:n skall sändas (till viss åklagare eller åklagarkammare) och vilket språk som skall användas (svenska, danska, norska eller engelska). En kopia på IPO:s träffrapport sänds till ansvarig åklagare.

När överlämnandet beslutats av domstolen bevakar åklagaren ärendet i väntan på laga kraft eller nöjdförklaring. När domstolens beslut blivit verkställbart kontaktar åklagaren omedelbart IPO och den lokala polismyndigheten och meddelar att verkställighet skall ske innan visst angivet datum (10 dagar). Åklagaren skickar även en underrättelse på engelska direkt till utfärdande land om att domstolens beslut är slutligt/vunnit laga kraft och skall verkställas samt bifogar det slutliga beslutet på svenska.

IPO meddelar utfärdande land senaste tid och plats för överlämnande samt begär resplan för avhämtandet. IPO bistår den lokala polismyndigheten genom att koordinera överlämnandet.

Om verkställigheten inte går att genomföra inom den utsatta tiden underrättar IPO och den lokala polisen omedelbart åklagaren. Om åklagaren beslutar att skjuta upp verkställigheten underrättar åklagaren omedelbart IPO och lokal polis.

När verkställigheten är genomförd meddelar den lokala polismyndigheten och IPO omedelbart åklagaren.

Bilaga 10 Schema - utgående europeisk arresteringsorder för överlämnande till Sverige
(via IPO för internationell efterlysning)

Åklagarmyndighet utfärdar EA för lagföring och sänder denna till IPO. Om personen skall efterlysas även utanför EU bifogas även häktningsprotokoll el. motsv.

KVS, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen skickar begäran om utfärdande av EA för verkställighet till IPO. Till begäran fogas den dom som skall verkställas. IPO utfärdar EA.

Med den utfärdade EA:n som grund skapar IPO en SIS-efterlysning och skickar A+ M-formulär till samtliga Sirenekontor (samt vanlig art 95-begäran till Norge, Island, om åklagaren begärt efterlysning i dessa länder). Till de EU-länder som ej är SIS-an slutna skickas motsvarande datameddelande via Interpol.

EA i original (oöversatt) förvaras på IPO i avvaktan på träff eller avlysning.

Vid anträffande i utlandet inkommer träffrapport (G-formulär) från anträffande lands Sirene- eller Interpolkontor. Eventuellt inkommer även ett direktmeddelande till åklagaren i de fall de är utfärdare av EA. Av meddelandet torde framgå till vilken rättslig myndighet i anträffandelandet den underskrivna EA:n skall sändas, samt till vilket språk översättning skall ske.

IPO informerar dessutom alltid den svenska utfärdaren av EA:n när träffrapport inkommer.

IPO bekräftar att G-formuläret mottagits genom att skicka M-formulär eller datameddelande till anträffandelandet. I detta anges att EA kommer sändas snarast efter översättning.

IPO översätter EA och sänder till den myndighet som angivits. I missiv (el. motsv.) anges att begäran om komplettering skall sändas till viss åklagare/utfärdare av EA:n.

Åklagare/IPO inväntar beslut om överlämnande. När beslut om överlämnande inkommit till IPO ansvarar IPO för samordning av transporten inom den tid det anträffande landet angivit. Åklagaren och IPO

informerar varandra om inkomna beslut och övriga uppgifter av betydelse för handläggningen.

Bilaga 11 Internationell efterlysning (RPS-blankett)

Bilaga 12 Beslut om tvångsmedel

Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i [fyll i](#)
Kammaråklagare [fyll i](#)

Häktningsframställning

Datum

Diariernr

Bilaga 13 Häktningsframställning